

bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 180, of. 404,
MD-2004, Chișinău, Republica Moldova / Republic of Moldova
бул. Штефан чел Маре 180, оф. 404,
MD-2004, Кишинёв, Республика Молдова
+373 22 212 817; info@egalitate.md; www.egalitate.md

DECIZIE
din 09 ianuarie 2025
cauza nr. 166/23

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte

Carolina BAGRIN – membră

Gheorghina DRUMEA – membră

Victorina LUCA – membră

Andrei LUNGU – membru

au examinat, în ședință de audieri publică, susținerile scrise și verbale ale

persoanei interesate: AAAA, director executiv a Asociației Naționale a Mediatorilor Comunitari din Republica Moldova;

reclamaților: Cancelaria de Stat; grupul de locuitori din mun. Edineț;

persoanelor terțe: Inspectoratul de Poliție Edineț, Ministerul Apărării, Agenția Relații Interetnice, Consiliul Audiovizualului, Primăria mun. Edineț **și**

au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Pretinsa instigare la discriminare pe criteriul de origine etnică.

II. Admisibilitatea obiectului

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 alin. (2) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și nu ridică excepțiile de restituire prevăzute în art. 14 alin. (1) sau inadmisibilitate prevăzute în art. 14¹ alin. (1) din Legea nr. 121/2012.

III. Susținerile părților

Alegațiile persoanei interesate

- 3.1 Persoana interesată susține că, în data de 16.08.2023, Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari din Republica Moldova (în continuare ANMC) a recepționat de la mediatorul comunitar din mun. Edineț, dl BBBB, copia unui set de documente: (1) scrisoarea Cancelariei de Stat înregistrată sub nr. 08-06-8269 din 03.08.2023; 2) scrisoarea Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică; 3) petiția depusă de un grup de cetățeni care vizează comunitatea romilor din mun. Edineț.
- 3.2 Persoana interesată menționează că urmare a analizei petiției depuse de un grup de cetățeni, precum și urmare a analizei conținutului scrisorilor emise de instituțiile publice menționate supra, aceasta a desprins elemente constitutive ale discriminării pe criterii etnice, instigare la ură interetnică, injectare și promovare în societatea moldovenească a prejudecăților și stereotipurilor față de etnia romă, interpretări eronate și speculative ale legislației naționale și a articolelor din Constituția Republicii Moldova cu privire la drepturile fundamentale ale omului,

dintr-o parte, precum și reticența și practica vicioasă a autorităților publice de a examina echidistant și neobiectiv petițiile, care se referă la comunitatea romă, pe de altă parte.

- 3.3 Totodată, persoana interesată solicită intervenția Consiliului pe cazul *pseudo* conflictului dintre grupul de petiționari din mun. Edineț și comunitatea romă din aceeași localitate, în calitate de agent constatatator constituirea unei comisii, cu scopul documentării la fața locului a situației de discriminare pe criterii etnice și instigare la ură interetnică, prin audierea tuturor părților implicate (petiționarii, autoritățile publice, liderii comunității rome, mediatorul comunitar, reprezentanții organelor de drept și ordinii publice, altele pe care membrii Consiliului le consideră necesare).
- 3.4 Persoana interesată menționează că Consiliului ar trebui să solicite de la grupul de petiționari să prezinte fapte și eventuale probe care descriu acele comportamente antisociale din partea comunității rome, iar în cazul absenței unor astfel de probe, să fie documentați printr-un proces verbal faptele discriminatorii și de instigare la ură interetnică a grupului de petiționari din mun. Edineț, cu înaintarea demersurilor de intentare a proceselor disciplinare în privința persoanelor care au comis în activitatea lor fapte discriminatorii, și cu examinarea aplicării unei contravenții în conformitate cu prevederile Codului contravențional în privința acestor persoane. Astfel, persoana interesată solicită să fie verificat din punct de vedere al deontologiei jurnalistice, dar și a criteriilor de discriminare pe principii etnice mass-media: Canal 2, Prime, Bloknot-Moldova, Nordnews privind utilizarea îmbinărilor de cuvinte „grup de romi”, „țigani” în titlurile și conținuturile de știri.
- 3.5 Persoana interesată menționează că autoritățile către care a fost redirecționată petiția locuitorilor din municipiul Edineț nu au luat nici o măsură în legătură cu aceasta.

Susținerile reclamatei Cancelaria de Stat

- 3.6 Cancelaria de Stat menționează că a recepționat petiția colectivă a cetățenilor mun. Edineț, înregistrată cu nr. 22826, care sesiza problemele ce vizează comunitatea romilor din localitate. Petiția a fost primită prin intermediul Comisiei securitate națională, apărare și ordine a Parlamentului.
- 3.7 Reclamata susține că, având în vedere subiectele expuse, în conformitate cu art. 74 al Codului administrativ, la data de 08.08.2023, a redirecționat petiția conform competențelor către organele de resort: Ministerul Apărării, Inspectoratul de Poliție Edineț, Primăria mun. Edineț și Agenția Relații Interetnice.
- 3.8 Totodată, reclamata afirmă că în conformitate cu art. 73 al Codului menționat, cetățenii au dreptul de a se adresa autorităților publice prin intermediul petițiilor și autoritatea publică este obligată să primească și să înregistreze petiția și nu are dreptul să refuze primirea petițiilor pe motiv că nu se consideră competentă sau pentru că ar considera petiția ca fiind inadmisibilă.
- 3.9 De asemenea, reclamata menționează că petiționarii beneficiază de drepturi fundamentale, prevăzute de Constituția Republicii Moldova, în ceea ce privește libertatea opiniei și a exprimării. Totodată, orice cetățean are garantată libertatea gândirii, a opiniei și a exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin orice alt mijloc posibil. Astfel, acțiunile Cancelariei de Stat privind redirecționarea petiției către organele competente pentru examinarea problemelor semnalate de petiționari, cu informarea solicitantului cu privire la aceasta sesizare, sunt în concordanță cu legea și nu pot fi considerate discriminare pe criteriul etniei.

Susținerile reclamatului grupul de locuitori din mun. Edineț

- 3.10 Cu referire la alegațiile persoanei interesate, grupul de locuitori din mun. Edineț declară că sunt indignați de tratarea greșită a obiectului plângerii și regretă că persoana interesată nu a avut posibilitatea sau nu a dorit să discute cu locuitorii mun. Edineț care sunt deranjați de aceleași probleme.
- 3.11 Grupul de locuitori din mun. Edineț confirmă despre adresarea petiției colective din partea a 75 de cetățeni, locuitori ai mun. Edineț, scrisoarea fiind expediată Parlamentului Republicii Moldova și Guvernului. Astfel, petiția vizează încălcările sistematice a ordinii publice în mun. Edineț, fapte comise preponderent de cetățeni de etnie romă.

- 3.12 Reclamații menționează că au specificat în petiția colectivă etnia romă, care trebuia să fie o alarmă pentru Președintele Asociației Mediatorilor și să verifice situația în mun. Edineț pentru integrarea corectă în societate a minorității pe care o reprezintă, fără acuzarea grupului de locuitori de rele intenții.
- 3.13 Totodată, reclamații subliniază că scopul petiției înaintate mai multor instituții publice nu a fost pentru discriminarea romilor sau de a impune soluționarea problemei prin ură și violență, dar din contra, pentru a fi soluționată problema în mod pașnic.
- 3.14 Grupul de locuitori din mun. Edineț menționează că la începutul petiției colective au scris că sunt cetățeni ai Republicii Moldova, locuitori ai mun. Edineț, care în urma evenimentelor de încălcări permanente a ordinii publice, efectuate de unii cetățeni a Republicii Moldova, de etnie romă, se adresează cu speranța de a pune capăt acestor încălcări. La fel, plângerea colectivă menționează clar pe fiecare pagină a semnatarilor, lista cetățenilor indignați, deranjați de comportamentul etnicilor romi și încălcarea sistematică de către aceștia a ordinii publice.
- 3.15 Reclamații afirmă că pe raza mun. Edineț, prin dispoziția primarului, la începutul anului 2023 a fost instituită Garda populară care împreună cu funcționari publici a diferitor instituții publice, patrulau zilnic până seara târziu (ora 22:00), prin parc sau alte zone centrale ale orașului. În respectiva gardă, au participat voluntari, inclusiv persoane care au semnat petiția colectivă, în scopul de a contribui la redresarea ordinii publice.
- 3.16 La fel, reclamații menționează că în prezent comunicarea cu ceilalți cetățeni se realizează preponderent pe rețelele de socializare, inclusiv cazurile cu privire la încălcarea ordinii publice, astfel încât permanent unii membri ai Gărzii populare încearcă să promoveze asigurarea ordinii publice prin publicarea de imagini din timpul desfășurării activităților. Din acest considerent, reclamații accentuează că este greu de afirmat că semnatarilor petiției le este indiferentă ordinea publică din mun. Edineț și sunt indignați despre neluarea măsurilor de către Inspectoratul de Poliție, Direcția de educație, Guvern, ministere, Parlament, Direcția asistență socială, etc.
- 3.17 Grupul de locuitori din mun. Edineț susțin că includerea cuvântului „rom” în petiție nu înseamnă că reclamații se împotrivesc etniei rome, dar fac referire la comportamentul agresiv și permanent turbulent a etnicilor romi care încalcă drepturile reclamațiilor la viață intimă și privată, la un mod de viață sănătos și liniștit în mun. Edineț.
- 3.18 Cu privire la încălcările sistematice vizate în petiția colectivă, reclamații subliniază că acestea pot fi confirmate de către Inspectoratul de Poliție Edineț unde sunt nominalizate străzile cu cele mai mari și mai multe probleme de încălcare a ordinii publice mai ales pe timp de noapte, străzi care corespund cu adresele de domiciliu/rezidență a tuturor semnatarilor din petiția colectivă.
- 3.19 Totodată, reclamații accentuează că distracțiile minorilor, adulților, inclusiv celor romi pe timp de noapte, cu muzica la maxim și blocarea masivă fără autorizație a drumurilor publice în timpul ceremoniilor, deranjează continuu celelalte persoane și le încalcă drepturile prevăzute în Constituția Republicii Moldova. Astfel, reclamații menționează că înmormântările nocturne se desfășoară aproximativ o săptămână cu muzica la maxim 24 din 24 ore în timp ce alți cetățeni organizează evenimentele private de noapte în localurile speciale, cu protecție fonică.
- 3.20 Grupul de locuitori din mun. Edineț susțin că unele persoane au frică să depună plângeri cu privire la tulburarea ordinii publice în timpul nopții și față de persoanele de etnie romă, întrucât cei care apelează la poliție, se confruntă ulterior cu probleme din partea vinovaților care caută petiționarii la locul de domiciliu, îi amenință, îi numesc „naziști/fasciști” sau le sugerează să-și vândă casele și să plece în situația în care sunt nemulțumiți de ceva.
- 3.21 Reclamații consideră că odată ce plângerea este depusă de persoana interesată, în calitate de reprezentant a mediatorilor comunitari, acesta ar trebui să prezinte un raport cu privire la incluziunea romilor în societatea mun. Edineț, îndeosebi a celor care locuiesc pe străzile reclamațiilor. Totodată, până în prezent nici o instituție publică din mun. Edineț nu a făcut public nici un raport legat de integrarea romilor în mun. Edineț.
- 3.22 Astfel, reclamații susțin că trebuie luat în considerare numărul de cereri privind încălcarea ordinii publice, numărul de plângeri privind încălcarea ordinii publice pe străzile unde domiciliază

reclamații și acțiunile mediatorilor comunitari din mun. Edineț pentru soluționarea problemei. De asemenea, reclamații declară că în timpul nopților minorii sunt neglijăți de către adulți și tulbură ordinea publică, iar mediatorului comunitar BBBB nu prezintă informații cu privire la copii romi neglijăți de părinți.

- 3.23 Reclamații subliniază prevederile art. 11 din Hotărârea Guvernului nr. 557/2013 și consideră că sesizarea înaintată de mediatorul comunitar BBBB, din 16.08.2023, este contrară legii/activității sale și urmează a fi sesizată Agenția Relații Interetnice. La fel, reclamații afirmă că faptele invocate în scrisorile colective adresate autorităților publice, au loc permanent.
- 3.24 Cu privire la știrile difuzate pe canalele de TV, grupul de locuitori din mun. Edineț afirmă că nu au nici o legătură, aceste știri fiind difuzate cu mult timp înainte de expedierea petiției. Astfel, în calitate de soluție a problemei, reclamații puntează pe necesitatea întrevederilor în mun. Edineț, îmbunătățirea cadrului normativ, soluționarea problemei cu privire la mediatorii comunitari, care la moment sunt doar 2 mediatori la peste 2000 de persoane de etnie romă.
- 3.25 Cu privire la răspunsul Parlamentului Republicii Moldova, grupul de locuitori din mun. Edineț nu au primit până în prezent nici un răspuns clar din partea autorităților centrale.

Susținerile Inspectoratului de Poliție Edineț

- 3.26 Inspectoratul de poliție Edineț susține că anterior a fost examinată plângerea colectivă a localnicilor mun. Edineț, parvenită de la dl CCCC, care a fost înregistrată în Registrul de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente nr. 20231403419 din 05.09.2023, pe faptul multiplicării probleme cu care acesta se confruntă cu persoane de origine romă din mun. Edineț și cu propunerea soluțiilor de modificare a cadrului normativ.
- 3.27 Totodată, Inspectoratul de poliție Edineț menționează că la 25.09.2023 pe plângerea menționată, de către agentul constatatator DDDD, a fost emisă decizia de încetare a procesului contravențional cu nr. 20231403419 din 05.09.2023, din motivul lipsei faptei contravenționale. Astfel, despre faptul dat cet. CCCC a fost informat în scris, iar decizia agentului constatatator nu a fost contestată de către petiționar.

Susținerile Ministerului Apărării

- 3.28 Ministerul Apărării subliniază că un grup de cetățeni ai mun. Edineț s-a adresat Guvernului Republicii Moldova cu o petiție colectivă, prin care a specificat anumite probleme ce se referă la populația romă din localitate, unele vizau evidența militară și serviciul militar, fiind propuse și careva soluții de integrare socială a romilor, precum și de modificare a cadrului normativ din domeniu. Ministerul Apărării a examinat petiția menționată și a informat solicitanții cu privire la cadrul legal din domeniul de competență.
- 3.29 Astfel, Ministerul Apărării menționează că în conformitate cu prevederile art. 4 din Legea cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei nr. 1245/2002, serviciul militar este o formă specială a serviciului public ce rezidă în îndeplinirea de către cetățeni a datoriei constituționale privind pregătirea pentru apărare și apărarea Patriei exclusiv în cadrul Forțelor Armate ale Republicii Moldova și este obligatoriu pentru toți bărbații, cetățeni ai Republicii Moldova.
- 3.30 Totodată, acesta accentuează că conform prevederilor pct. 40 din Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 864/2005, selectarea recruților pentru îndeplinirea serviciului militar în termen sau celui cu termen redus și repartizarea lor pe genuri de arme și componente ale Forțelor Armate au drept scop completarea rațională a unităților militare cu recruți din punctul de vedere al sănătății, nivelului de studii, pregătirii profesionale și stării moral-psihologice.
- 3.31 Ministerul Apărării precizează că în serviciul militar în termen sunt încorporați recruții care sunt apreciați apti din punct de vedere medical și nu beneficiază de amânări sau scutiri de la serviciul militar în termen.
- 3.32 Acesta susține că petiționarii au fost informați că cadrul legal conține prevederi de înlocuire a serviciului militar în termen, respectiv, conform art. 2 alin. (3) din Legea nr. 1245/2002 cu privire

la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei, cetățenii care, din motive de conștiință, se eliberează de la îndeplinirea obligațiunii militare (a serviciului militar sub arme) execută serviciul civil, ce înlocuiește serviciul militar, în modul stabilit de lege. Serviciul civil poate fi executat și de alți cetățeni, în conformitate cu legislația. Astfel, recruții care îndeplinesc serviciul civil (de alternativă) sunt remunerați în proporție de 75% din venitul net, iar celelalte 25% din salariul net se virează lunar la bugetul de stat în conformitate cu Legea nr. 156/2007 cu privire la organizarea serviciului civil (de alternativă).

- 3.33 Ministerul Apărării afirmă că actualmente, potrivit art. 2 alin. (2) din Legea nr. 1245/2002, Obligațiunea militară prevede: a) aflarea în evidență militară; b) îndeplinirea serviciului militar; c) participarea la alte forme de pregătire pentru apărarea Patriei. Astfel, încorporarea în serviciul militar în termen, precum și în serviciul civil (de alternativă), se efectuează în conformitate cu actele normative din domeniu, fără discriminare etnică.

Susținerile Agenției Relații Interetnice

- 3.34 ARI menționează că în data de 08.08.2023, conform art. 74 Cod administrativ, a primit spre examinare din partea Cancelariei de Stat a Republicii Moldova petiția locuitorilor din mun. Edineț. Astfel, scrisoarea cu numărul 08-06-8269 din 03.08.2023 a fost examinată de către ARI și în limita competențelor funcționale prevăzute în Hotărârea Guvernului 593/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Relații Interetnice, a fost întocmit un răspuns cu respectarea termenilor legali, al cărui răspuns a fost transmis instituțiilor și persoanelor de contact menționate în petiție.
- 3.35 ARI indică că condamnă orice formă de învinuiri în masă care țintesc o etnie anume și vine cu îndemnul ca cetățenii statului să dea dovadă de un spirit național „sănătos”, deoarece singura cale de soluționare a problemelor și dificultăților în domeniul dat este respectarea drepturilor tuturor cetățenilor statului indiferent de naționalitate, apartenență etnică, lingvistică sau religioasă.

Susținerile Consiliului Audiovizualului

- 3.36 Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova, susține că pe site-ul „canal2.md” a fost identificată o știre, însoțită de imagini video, cu titlul „*Bătut în stradă la Edineț. Un bărbat a ajuns la spital, după ce a fost atacat de un grup de romi*”, cu data publicării: 05.07.2021, ora 12:59.
- 3.37 Potrivit acestuia, pe pagina electronică prime.md a fost regăsită varianta scrisă a știrii „*S-au certat ca la ușa cortului. Două familii din Edineț s-au luat la pumni*”, aceasta nefiind însoțită de imagini video și nu este clară data publicării, în lead-ul știrii se specifică: „*acum câteva săptămâni, au organizat o petrecere în plină pandemie*”.
- 3.38 Consiliul Audiovizualului subliniază că este responsabil de punerea în aplicare a Codului serviciilor media audiovizuale nr. 174/2018 (CSMA), care, la art. 24 alin. (2), statuează expres că furnizorul de servicii media trebuie să păstreze o copie a fiecărui program audiovizual inclus în serviciul media audiovizual liniar cel puțin 30 de zile de la data difuzării acestuia. Astfel, serviciile media audiovizuale de televiziune „Canal 2” și „Prime” sunt în imposibilitate de a prezenta înregistrările video ale subiectelor menționate.
- 3.39 Totodată, în anii 2021 - 2022, Consiliul Audiovizualului nu a fost sesizat de Comunitatea Națională a Mediatorilor Comunitari și nici de alți reprezentanți ai comunității rome din mun. Edineț sau din țară asupra prezenței unor elemente constitutive ale discriminării pe criterii etnice în cadrul serviciilor media audiovizuale realizate de „Canal 2” și „Prime”.
- 3.40 Cu referire „Bloknot-Moldova” și „Nordnews” Consiliul Audiovizualului afirmă că acestea nu sunt furnizori de servicii media audiovizuale, dar portaluri de știri, și nu cad sub incidența CSMA. Astfel, dispozițiile art. 2 alin. (2) stabilesc exact obiectul de reglementare al CSMA, furnizarea și distribuirea serviciilor media audiovizuale de către furnizorii de servicii media și distribuitorii de servicii media aflați în jurisdicția Republicii Moldova”, iar alin. (3) al aceluiași articol, indică subiecții asupra cărora nu se aplică prevederile CSMA: a) serviciilor web care nu intră în concurență cu serviciile media audiovizuale; conținutul audiovizual prezent pe pagina web fiind

doar ocazional și nu constituie scopul principal al acestora; c) paginilor web care furnizează conținut audiovizual general de către utilizatori privați în scopul utilizării în comun și al schimbului în cadrul unei comunități de interese.

Susținerile Primăriei mun. Edineț

- 3.41 Primăria mun. Edineț menționează că anterior cetățenii au fost informați pe faptul celor expuse în privința unor grupuri de cetățeni de romi din mun. Edineț care încalcă ordinea publică. Astfel, despre cazurile descrise în cererile locuitorilor au fost informați cetățenii de etnie romă și mediatorul comunitar precum și liderii comunității de romi din mun. Edineț.
- 3.42 Totodată, primăria mun. Edineț subliniază că structurile nominalizate de stat au fost informate cu privire la executarea măsurilor corespunzătoare. De către Inspectoratul de Poliție Edineț în privința cetățenilor romi au fost întocmite procese-verbale contravenționale pentru încălcarea ordinii publice.

Susținerile martorei EEEE

- 3.43 Martora susține că este membră a „Asociației pentru Siguranța Urbană și Mediere” din mun. Edineț și menționează că mai mulți cetățeni s-au adresat autorităților centrale cu diverse probleme locale. Martora menționează că cetățenii își exprimă nemulțumirile pe grupul de „Facebook” dedicat acestei asociații.
- 3.44 Martora afirmă că la nivel local este necesar să fie implementat un plan de susținere pentru comunitatea romă, însă Primăria mun. Edineț nu a aprobat acest plan, iar mediatorul comunitar refuză să se implice sau să colaboreze pe acest subiect.
- 3.45 Martora menționează că, după ce a trimis mai multe petiții către Ministerul Educației și alte autorități, la patru luni de la depunerea acestora, autoritățile s-au arătat dispuse să efectueze o vizită la fața locului. Astfel, la 15 decembrie 2022, mediatorul comunitar din mun. Edineț a contactat-o pentru a redacta o cerere în vederea organizării unei întâlniri cu toți cetățenii, dar, din cauza lipsei de experiență în redactarea unui astfel de document, aceasta a rămas surprinsă de modul în care mediatorul a formulat o plângere referitoare la subiectele incluse în petițiile grupului de petiționari din mun. Edineț.
- 3.46 Martora susține că cetățenii sunt nemulțumiți din cauza problemelor legate de situația comunității rome și, în mod special, din cauza lipsei de implicare a autorităților locale în procesul de incluziune socială a persoanelor de etnie romă.
- 3.47 Martora adaugă că, independent, au înființat o mică echipă de patrulare nocturnă, având în vedere necesitatea de a interveni în cazul incidentelor din mun. Edineț. Această inițiativă a fost lansată de asociație, care caută voluntari pentru a patrula în timpul nopții și a oferi suport populației. Acțiunile de patrulare s-au discutat cu Inspectoratul General al Poliției, însă nu a fost luată o decizie definitivă privind organizarea acestora. Martora subliniază că patrulările au loc în zonele unde există probleme legate de comunitatea romă, iar, deși poliția efectuează patrulări nocturne, măsurile necesare nu sunt implementate, motiv pentru care a fost decisă formarea unui grup independent de patrulare.

IV. Drept relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova, art. 16 alin. (2)** Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.
- 4.2 **Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, art. 19 alin. (1)** Nimeni nu trebuie să aibă de suferit din cauza opiniilor sale; **alin. (3)** Exercițarea libertăților prevăzute la paragraful 2 al prezentului articol comportă obligații și răspunderi speciale. În consecință, ea poate fi supusă anumitor limitări care trebuie însă stabilite în mod expres prin lege și care sunt necesare: a) respectării drepturilor sau reputației altora; b) apărării securității naționale, ordinii publice, sănătății sau moralității publice; **art. 20 alin. (2)** Orice îndemn la ură națională, rasială

sau religioasă care constituie o incitare la discriminare, la ostilitate sau la violență este interzis prin lege; **art. 26** Toate persoanele sunt egale în fața legii și au, fără discriminare, dreptul la o ocrotire egală din partea legii. În această privință legea trebuie să interzică orice discriminare și să garanteze tuturor persoanelor o ocrotire egală și eficace contra oricărei discriminări, în special de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.

- 4.3 **Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, art. 1** Prin expresia „discriminare rasială” urmează a se înțelege: „orice deosebire, excludere, restricție sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică, care are ca scop sau efect de a distruge sau compromite recunoașterea, folosința sau exercitarea, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale în domeniile politic, economic, social și cultural sau în oricare alt domeniu al vieții publice; **art. 4** Statele părți condamnă orice propagandă și orice organizații care se inspiră din idei sau teorii bazate pe superioritatea unei rase sau unui grup de persoane de o anumită culoare sau de o anumită origine etnică, sau care pretind să justifice sau să încurajeze orice formă de ură și de discriminare rasială și se angajează să adopte de îndată măsuri pozitive menite să elimine orice incitare la o astfel de discriminare sau orice acte de discriminare și, în acest scop, ținând seama de principiile formulate în Declarația universală a drepturilor omului; **art. 7** Statele părți se angajează să ia măsuri imediate și eficace în domeniile învățământului, educației, culturii și informației, pentru a lupta împotriva prejudecăților ce duc la discriminare rasială și pentru a favoriza înțelegerea, toleranța și prietenia între națiuni și grupuri rasiale sau etnice, ca și pentru a promova scopurile și principiile Cartei Națiunilor Unite, ale Declarației universale a drepturilor omului, ale Declarației Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor fenomenelor de discriminare rasială și ale prezentei Convenții.
- 4.4 **Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art. 10** Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare. Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești; **art. 14** Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională și socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.
- 4.5 **Recomandarea de politică Generală nr. 13 a ECRI privind combaterea antițigănistului și discriminării împotriva romilor, adoptată în 24 iunie 2011, pct. 15** Recomandă guvernelor statelor membre să condamne orice discurs public care incită direct sau indirect la discriminare, ură sau violență împotriva romilor; **pct. 17** Recomandă guvernelor statelor membre, în general, pentru a combate antițigănistul și discriminarea împotriva romilor, să ia măsuri pentru promovarea și protejarea culturii rome, pentru ca restul populației să cunoască mai bine comunitățile rome, cât și promovarea dialogului intercultural.
- 4.6 **Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, art. 1 alin. (1)** Scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, origine națională, etnică și socială, statut social, cetățenie, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, identitate de gen, statut matrimonial, orientare sexuală, dizabilitate, stare de sănătate, statut HIV, opinie, apartenență politică, avere, naștere sau orice alt criteriu; **art. 2** *instigare la discriminare* – orice comportament prin care o

persoană aplică presiuni sau afișează o conduită intenționată în scopul discriminării unei terțe persoane pe baza criteriilor protejate, reale sau presupuse; **art. 3** Subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 12 alin. (1) lit. i)** Consiliul are ca atribuție examinarea plângerilor privind discriminarea.

- 4.7 **Regulamentul cu privire la activitatea Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2011, pct. 56** Petiționarul sau, după caz, persoana interesată trebuie să prezinte fapte și eventuale probe care permit stabilirea prezumției existenței unei fapte de discriminare, iar reclamatului îi revine sarcina de a proba că faptele nu constituie discriminare.
- 4.8 **Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64/2010, art. 3 alin. (1)** Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a comunica fapte și idei; **art. 3 alin. (2)** Libertatea de exprimare protejează atât conținutul, cât și forma informației exprimate, inclusiv a informației care ofensează, șochează sau deranjează; **art. (3) alin. (3)** Exercițarea libertății de exprimare poate fi supusă unor restrângeri prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morala, reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.
- 4.9 **Legea cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor nr. 382/2001, art. 4 alin. (1)** Statul garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la egalitate în fața legii și la protecție egală în fața legii; **alin. (2)** Orice discriminare din motivul apartenenței la o minoritate națională este interzisă; **art. 5 alin. (1)** Statul se obligă să contribuie la crearea condițiilor necesare păstrării, dezvoltării și exprimării identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a persoanelor aparținând minorităților naționale.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 5.1 Din materialele dosarului, Consiliul reține că urmează să se pronunțe asupra pretensei instigări la discriminare pe criteriul de origine etnică.
- 5.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin. (1) și art. 19 din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (printre multe altele, a se vedea cauza D. H. și alții contra Republicii Cehe par. 82-84, par. 177, cauza Chassagnou și alții contra Franței par. 91-92, cauza Timishev contra Rusiei par. 57) prevăd o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamat atunci când petiționarul/petiționara prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu.
- 5.3 Pentru a institui prezumția instigării la discriminare, faptele invocate trebuie să caracterizeze cumulativ următoarele elemente:
- a) comportamentul prin care o persoană aplică presiuni sau afișează o conduită intenționată
 - b) cu scopul sau efectul discriminării unei terțe persoane
 - c) pe baza unui criteriu protejat.
- 5.4 Analizând alegațiile și materialele prezentate de către persoana interesată, Consiliul stabilește că prezumția instigării la discriminare a fost instituită. Consiliul a analizat conținutul petiției colective adresată de localnicii municipiului Edineț către autoritățile publice, în care aceștia își exprimă nemulțumirea față de comunitatea romă din localitate. În mod special, Consiliul a remarcat indignarea locuitorilor față de obiceiurile comunității rome, numărul mare de șomeri din rândul acesteia, solicitarea de modificare a cadrului normativ pentru a obliga etnicii romi să efectueze serviciul militar și cererea de emigrare a acestora din municipiul Edineț. Consiliul consideră că mesajele din această petiție colectivă ar putea fi interpretate ca o formă de presiune, influență sau incitare care are drept scop sau efect discriminarea unui grup de persoane pe baza unui criteriu protejat. De asemenea, Consiliul observă că criteriul protejat

incident speței este originea etnică, or reclamatul, în petiția adresată autorităților publice, s-a referit expres la comunitatea romă.

- 5.5 Conform art. 15 alin. (1) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012, sarcina de a proba că faptele în cauză nu constituie discriminare revine persoanei/instituției despre care se presupune că a comis fapta.
- 5.6 Grupul de locuitori din mun. Edineț declară că sunt indignați de tratarea greșită a obiectului plângerii și că scopul petiției nu este discriminarea romilor sau instigarea la ură și violență, dar soluționarea problemei. Mai mult ca atât, aceștia susțin că includerea cuvântului „rom” în petiție nu înseamnă că reclamații se împotrivesc etniei rome, dar fac referire la comportamentul comunității rome care încalcă drepturile reclamaților la viață privată și la un mod de viață sănătos și liniștit în mun. Edineț.
- 5.7 Cu privire la știrile difuzate de canalele TV, grupul de locuitori din mun. Edineț menționează că ei nu au nici o legătură, acestea fiind difuzate cu mult timp înainte de expedierea petiției.
- 5.8 Cancelaria de Stat a redirecționat petiția conform competențelor către Ministerul Apărării, Inspectoratul de Poliție Edineț, Primăria municipiului Edineț și Agenția Relații Interetnice. Reclamata menționează că expedierea petiției către autoritățile publice competente, este o operațiune administrativă care nu generează efecte juridice și care poate fi contestată doar concomitent cu actul administrativ individual, cu excepția operațiunilor administrative executorii sau îndreptate împotriva unui terț. Totodată, Cancelaria de Stat menționează că, în conformitate cu art. 73 al Codului administrativ, cetățenii au dreptul de a se adresa autorităților publice prin intermediul petițiilor și autoritatea publică este obligată să primească și să înregistreze petiția și nu are dreptul să refuze primirea petițiilor pe motiv că nu se consideră competentă sau pentru că ar considera petiția ca fiind inadmisibilă.
- 5.9 Consiliul, analizând în contradictoriu pozițiile verbale și scrise ale părților și raportându-le la circumstanțele speței, menționează următoarele.
- 5.10 Consiliul, examinând petiția depusă de grupul de locuitori din mun. Edineț, observă că aceștia solicită examinarea unor probleme legate de comunitatea romă. Consiliul ia în considerare argumentul Cancelariei de Stat că redirecționarea petiției către alte autorități publice a fost determinată de natura complexă a acesteia. În contextul analizat, Consiliul menționează că Cancelaria de Stat nu poate fi considerată responsabilă pentru redirecționarea petiției. Potrivit prevederilor legale, Cancelaria de Stat a acționat în conformitate competențele sale, redirecționând petiția către autoritățile relevante care aveau competență în domeniile menționate în petiție. Prin urmare, Consiliul stabilește că nu există temei pentru a considera Cancelaria de Stat parte reclamată în acest caz. În schimb, responsabilitatea pentru apelurile la măsuri colective împotriva comunității rome revine grupului de locuitori din mun. Edineț. Astfel, Consiliul va continua analiza solicitărilor grupului de locuitori din mun. Edineț.
- 5.11 Consiliul reține că în petiție unul din aspecte vizează tulburarea liniștii și ordinii publice. În acest context, Consiliul a analizat materialele transmise de Inspectoratul de Poliție Edineț, care se referă la o serie de plângeri depuse de reprezentantul grupului de petiționari din mun. Edineț, dl. CCCC. În urma acestor plângeri, au fost întocmite procese-verbale contravenționale persanelor de etnie romă. Consiliul ia act de argumentul Inspectoratului de Poliție Edineț, conform căruia amenziile au fost aplicate doar în cazul persoanelor vinovate, iar în multe dintre cazuri, unde nu au existat probe suficiente, nu s-au aplicat sancțiuni. În acest sens, Consiliul subliniază că petiția grupului de locuitori din mun. Edineț, care solicită ca autoritățile statului să intervină și să aplice sancțiuni mult mai dure față de persoanele de etnie romă pentru tulburarea ordinii publice precum și să impună persoanele de etnie romă să respecte legile statului, reprezintă un apel la discriminare împotriva întregii comunități rome. Consiliul reiterează că sancțiunile prevăzute de legislația contravențională sau penală trebuie aplicate individual, în funcție de circumstanțele concrete ale fiecărui caz. Originea etnică a contravenientului nu poate fi un criteriu pentru aplicarea sancțiunilor. În acest sens, Consiliul subliniază necesitatea de a se face distincție între comportamente individuale comise de unii reprezentanți ai minorității naționale și propulsarea prejudecăților față de colectivitățile minoritare.

- 5.12 Consiliul observă că pe grupul de „Facebook” cu titlu „Edineț”, persoane aflate pe lista semnatarilor petiției au postat videoclipuri și comentarii referitoare la diverse incidente, precum vandalizarea monumentelor, fumatul în locuri publice și folosirea unui limbaj necenzurat, atribuind aceste fapte tuturor membrilor comunității rome. Totuși, din materialele și înregistrările video prezentate nu se poate stabili cu certitudine dacă persoanele implicate sunt de etnie romă. Consiliul subliniază că aceste postări au generat reacții negative împotriva comunității rome, iar astfel de generalizări riscă să instige la discriminare și să contribuie la stigmatizarea colectivă a întregii comunități rome din mun. Edineț. Promovarea acestor idei într-un grup cu o audiență largă, inclusiv din mun. Edineț, poate amplifica acest impact negativ, perpetuând stereotipuri privind comunitatea romă și alimentând diviziuni sociale. Consiliul reiterează că responsabilitatea pentru anumite acte de vandalism, tulburare a liniștii publice sau alte comportamente necorespunzătoare trebuie atribuită strict persoanelor care le comit, dar nu unei întregi comunități etnice.
- 5.13 În partea ce vizează aspectele referitoare la tulburarea liniștii, Consiliul denotă că autoritățile publice locale au luat măsuri pentru a preveni astfel de incidente și a asigura respectarea ordinii publice. Conform răspunsului nr. 466 din 07.09.2023, Primăria mun. Edineț a confirmat că locuitorii de pe str. FFFF nr. 103 au fost atenționați cu privire la comportamentele care pot perturba ordinea publică și au fost informați că, în viitor, trebuie să respecte reglementările legale, pentru a nu crea disconfort vecinilor. De asemenea, prin scrisoarea nr. 380 din 18.07.2023, Primăria mun. Edineț a emis un avertisment, subliniind importanța respectării orelor de liniște și a ordinii publice după programul de muncă, iar în cazul în care astfel de încălcări vor continua, vor fi aplicate amenzi conform legii. Consiliul consideră că autoritățile au acționat corespunzător pentru a reglementa comportamentele care au afectat ordinea publică, însă, totodată, Consiliul menționează că solicitările, de a aplica măsuri generale la nivelul întregii comunități rome, nu sunt justificate, deoarece acestea riscă să ducă la generalizări nefondate, care pot crea un climat de stigmatizarea a grupului etnic și instiga la discriminare și ură interetnică.
- 5.14 Consiliul reține că, pentru a asigura ordinea publică pe timpul nopții în mun. Edineț, a fost propusă instituirea unei gărzi populare, care să patruleze cartierul populat de persoanele de etnie romă. Dar această măsură nu a fost acceptată. Consiliul subliniază că garda populară ar trebui să își concentreze eforturile asupra combaterii tuturor infracțiunilor, indiferent de etnia celor implicați, fără a se concentra exclusiv asupra unui singur grup etnic.
- 5.15 Totodată, Consiliul constată că în petiție persoanele de etnie romă au fost numite „țigani”, denumire cu puternice conotații negative, care contribuie la stigmatizarea acestui grup etnic și perpetuarea prejudecăților în societate. Consiliul subliniază că termenul „țigan” este utilizat în mod peiorativ pentru a discrimina și marginaliza persoanele de etnie romă. Utilizarea unui astfel de limbaj poate încuraja intoleranța față de persoanele de etnie romă și poate stimula excluderea și marginalizarea acestora.
- 5.16 De asemenea, Consiliul constată că în petiție se solicită și modificarea cadrului normativ în vederea impunerii unor măsuri extreme față de persoanele de etnie romă, inclusiv obligarea acestora la muncă forțată, efectuarea serviciului militar obligatoriu sau achitarea unei plăți în locul acestuia, participarea la cursuri de pregătire militară, confiscarea averilor, înăsprirea amenzilor, precum și susținerea migrării acestora din mun. Edineț. Consiliul subliniază că aceste măsuri, chiar și sub forma unei solicitări, contribuie la stigmatizarea grupului etnic vizat și încurajează un climat de ură interetnică. Perpetuarea unor astfel de idei întărește stereotipurile negative care există în societate despre romi, sugerând că aceștia sunt o sursă de probleme sociale. De asemenea, aceste măsuri nu fac decât să adâncească diviziunile sociale și să perpetueze prejudecăți, în loc să contribuie la găsirea unor soluții echitabile și integrative pentru toți cetățenii, indiferent de apartenența lor etnică.
- 5.17 În legătură cu informațiile difuzate de posturile de televiziune „Canal 2”, „Prime MD”, „Bloknot-Moldova” și „Nordnews”, Consiliul subliniază că știrile menționate datează din perioada 2020-

2021, prin urmare, ele nu se încadrează în termenul de prescripție prevăzut de art.13 alin. (3) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității.

- 5.18 În concluzie, Consiliul conchide că solicitările grupului de locuitori din mun. Edineț privind impunerea de măsuri restrictive asupra comunității rome, încalcă principiile egalității și nediscriminării și contribuie la perpetuarea stereotipurilor negative în privința acestei comunități. Astfel de atitudini și cerințe se bazează pe o etichetare colectivă a întregii comunități rome, comportamente care nu sunt compatibile cu valorile unei societăți democratice incluzive.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1, 2, 3, 15 alin. (4) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, coroborat cu pct. 61, 65 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate reprezintă instigare la discriminare pe criteriul de origine etnică.
2. Pentru prevenirea faptelor similare în viitor, Consiliul recomandă autorităților publice locale să implementeze măsuri menite să promoveze toleranța etnică și respectul intercultural. Aceste acțiuni ar trebui să încurajeze conviețuirea armonioasă a comunității, prevenind incitarea la acțiuni discriminatorii și cultivând un climat de înțelegere și respect reciproc între toți membrii societății.
3. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
4. Decizia poate fi contestată, în decurs de 30 de zile de la data comunicării, direct la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, situată pe adresa: mun. Chișinău, str. Kiev, 3, fără respectarea procedurii prealabile.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Carolina BAGRIN – membră

Gheorghina DRUMEA – membră

Victorina LUCA – membră

Andrei LUNGU – membru